

Имеет место:
 ✓ снижение страховых тарифов на предоставляемые страховые услуги;
 ✓ необоснованное расширение страхового покрытия;

✓ увеличение размеров принимаемых на страхование рисков;
 ✓ увеличение расходов страховщика, связанных с ростом страхового бизнеса (увеличение числа сотрудников, повышение ставок комиссионного вознаграждения страховым посредникам и т.п.).

Рис. 3. Современная структура капитала Lloyd's

Отрицательный андеррайтинговый результат сокращает финансовые ресурсы страховщика, его капитализацию. Преодоление последствий низкой стадии цикла является следствием как внешних факторов (государственных органов страхового надзора, международных рейтинговых агентств, оттоком капитала в результате падения цен на акции страховщика), так и внутренних. Важнейший из них – давление на менеджмент страховщика со стороны его акционеров, заинтересованных в получении прибыли на вложенный капитал.

Задача страховой компании в этой фазе цикла – улучшение андеррайтингового результата за счет эффективной андеррайтинговой политики, реализация которой включает в себя: изменение структуры; сокращение персонала; ограничение свободы при принятии бизнес-решений и проведении бизнес-операций.

1. Swiss Re, Sigma, Insurance in 1918 – 2004. 2. Reinsurance Underwriting Review, Reinsurance Association of America, 2000.
3. S.E. Harrington, G.Niehaus. Volatility and underwriting cycles. Handbook on insurance, Boston, Dionne G.ed, P. 657–686.
4. Под рациональным выбором понимается стремление индивидуума получить максимальный результат при минимальных затратах в условиях ограниченности используемых возможностей и ресурсов.
5. В рамках экономической теории, шок понимается как экономическое потрясение. Различают три основных типа шоков: шоки предложения, например, технические открытия, климатические изменения или природные катаклизмы; политические шоки, являющиеся следствием макроэкономических решений; шоки спроса, возникающие в частном секторе такие, как изменение расходов на инвестиции или на потребление.
6. Profitability of the non-life insurance industry: it's back-to-basics time, Sigma №5, 2003.
7. Sigma, Profitability of the Non-Life Insurance Industry: it's Back-to-Basics time. 5. 2001.
8. Sigma, N3, 2004, Statistical appendix, p.15.

Надійшла до редколегії 10.06.08

В. Бігдаш, канд. екон. наук, доц.

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ СТАНУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ УКРАЇНИ

Розглянуто складові конкурентного середовища на українському страховому ринку. Використані кількісні методи оцінки поточного стану страхового менеджменту та прогнозу його розвитку. Вказано на значний потенціал страхових компаній в напрямку збільшення обсягів страхових послуг і необхідності підвищення їх якості.

Considered forming competitive ambience on the ukrainian insurance market. Applying quantitative methods to the evaluation of current insurance management level and forecast of its development. Swept Away significant potential of the insurance companies toward the growing of volumes of insurance services and need of their quality raising.

Розвиток страхового ринку Україні показує динамічну зміну зовнішнього середовища діяльності страхових компаній – зростання кількості страхових компаній, появу іноземного страхового капіталу, переходу до активної конкурентної боротьби на окремих сегментах ринку. Вказані чинники вимагають адекватних змін внутрішнього середовища страхових компаній, відповідних змін

в механізмах страхового менеджменту, що обґрунтовує доцільність проведення даного дослідження.

Проблему менеджменту страхової діяльності досліджує ряд закордонних фахівців, зокрема Балабанов І.Т., Бланд Д., Зернов О.О., Зубець О.М., Шанте Д., Юлдашев Р., і ряд вітчизняних вчених та практиків страхування, в т.ч. Базилевич В.Д., Внукова Н.М., Зале-

тов О.М., Мних М.В., Осадець С.С., Охріменко О.О., Філонюк О.Ф., Фурман В.М., Шумелда Я.П. [1-6].

В роботах вказаних авторів, на наш погляд, розкриті окремі питання ведення страхового бізнесу та системи страхового менеджменту. При цьому кількісні оцінки здійснення страхового менеджменту в Україні тільки починають формуватися, зокрема мало подані кількісні показники реалізації окремих стратегій.

Метою статті є дослідження чинників сучасного стану менеджменту українських страхових компаній та кількісна оцінка реалізації ними продуктової стратегії.

Розглянемо загальні чинники формування конкурентного середовища на вітчизняному страховому ринку. В Україні проникнення страхування в економіку складає близько 3 % від ВВП. Порівняння з зарубіжними розвиненими ринками, на яких даний показник дорівнює приблизно 10 %, може привести до поверхневого судження про нерозвиненість вітчизняного страхового ринку. На нашу ж думку, цей показник, з врахуванням реалій українського страхування, вказує на значну конкуренцію на великому сегменті ринку і до значного прогресу в діяльності страховиків на цьому сегменті. Іде мова про такий сегмент ринку як ринок страхувальників – юридичних осіб. Обґрунтовується дана позиція порівняння структури вітчизняного ринку з ринками зарубіжних країн. При детальному аналізі ми побачимо, що оскільки в Україні практично відсутній ринок страхування життя, то для оцінки функціонування страхового ринку необхідно врахувати 4,5 %, оскільки 5,5 % обсягу ринку за кордоном припадає на страхування життя. Пропорція розподілу ринку загального страхування між громадянами та підприємствами-юридичними особами може розглядатися 50:50 (відповідно до одержаних доходів та сплачених податків). Тому, відповідно, на кожний сегмент закордонного ринку припадає 2,25 %. В Україні з 3 % на ринок підприємств припадає приблизно 80 %, тобто 2,4 %. Таким чином, економічний аналіз показує відносне повне заповнення ринку страхових послуг для юридичних осіб в Україні. Звичайно, це не означає, що весь спектр страхових інтересів підприємств застраховано! Іде мова про відповідне повне задоволення страхових потреб підприємств на відповідному рівні розвитку економіки України. Виходячи з проведеного аналізу слід очікувати від страхових компаній пошуку резерву у обслуговуванні підприємств та поглибленого освоєння сегменту страхувальників-громадян.

Для оцінки розвитку страхового менеджменту необхідно здійснити аналіз його поточного стану, визначити резерви, та здійснити прогноз зростання, зокрема в напрямку реалізації продуктової стратегії страховика. Для виконання вказаних завдань використаємо економічну модель діяльності умовної страхової компанії, показники діяльності якої відповідають узагальнено одній із страхових-компаній лідерів українського страхового ринку (детально див. в [7]). Для розрахунку прогнозу економічної діяльності страховика використаємо алгоритм розрахунку прогнозу доходів та витрат страховика з оптимізацією по певним критеріям (детально див. в [8]). При стратегічному прогнозі використовуємо критерій по параметрам прибутковості страховика і платоспроможності, що викликано необхідністю дотримання страховиком законодавчо встановлених умов платоспроможності. У цьому випадку критерій оптимізації має вид:

$$L = \text{opt } L(P), \text{ при } Pr \in \Delta Pr; N \in \Delta N,$$

де P – страхових платежі; Pr – прибутковості страхових операцій; N – норматив платоспроможності страховика. Критерій враховує, що збільшення прибутковості страховика за рахунок збільшення обсягу страхових опера-

цій (збільшення страхових платежів) зменшує запас платоспроможності, що допустимо лише в певних межах, величина яких регулюється чинним страховим законодавством. Оптимізації зводиться до знаходження оптимального інтервалу обсягу страхових премій ($P_{\min}$, $P_{\max}$) по страховому портфелю з урахуванням вимог до умов забезпечення прибутковості та платоспроможності:

$$P_{\min} > \sum (K_{mi} * P_i), \text{ при } Pr_i \in \Delta Pr_i,$$

$$P_{\max} < \{ P_{1\max}(N1) \vee (P_{2\max}(N2)) \} \text{ при } N \in \Delta N,$$

де $P_{\min}$, $P_{\max}$ – відповідно мінімальна та максимальна сума страхових платежів по всім i -видам страхування; K_{mi} , P_i , Pr – відповідно для i -го виду страхування мінімальна кількість договорів, премія по страховому договору при середньому страховому тарифі та рівень прибутку по виду (згідно запланованому в тарифі); $N1$, $N2$, N – показники нормативного запасу платоспроможності страховика.

Мінімальна кількість договорів K_{mi} розраховується по відомій формулі розрахунку обсягу продаж, необхідних для одержання цільового розміру прибутку:

$$K_{mi} = (C + Pr) / (P_i - Vi),$$

де C – розмір постійних витрат по виду страхування; Vi – розмір змінних витрат на один договір.

Максимальна сума страхових платежів $P_{\max}$ розраховується із формули визначення нормативного запасу платоспроможності N , при цьому N не повинен перевищувати фактичний запас платоспроможності F , тобто $N \leq F$. При запланованих обсягах операцій перестраховання (через коефіцієнт частки передачі платежів у перестраховання K_{pr} у сукупному обсягу платежів та коефіцієнт частки виплат від перестраховиків K_{vb}) та запланованому рівні виплат K_v маємо наступні формули:

$$P_{1\max} = N1 / (0,18 * (1 - 0,5 * K_{pr})) = F / (0,18 * (1 - 0,5 * K_{pr}));$$

$$P_{2\max} = N2 / (0,26 * K_v * (1 - 0,5 * K_{vb})) = F / (0,26 * K_v * (1 - 0,5 * K_{vb})).$$

Вибираємо меншу з визначених величин, що забезпечує виконання нерівності $N \leq F$. На підставі $P_{\max}$ визначаємо максимальну кількість договорів страхування

$$K_{\max} = P_{\max} / P_i$$

В табл. 1 наведено розрахунок доходів від страхових операцій умовної вітчизняної страхової компанії (показники діяльності такої компанії розраховуються по закономірності Парето – 20 % компаній-лідерів формують 80 % обсягу ринку. Відповідно до цього наслідку за вихідні дані для розрахунків показників діяльності цієї компанії вибрані дані, що розраховуються шляхом множення макропоказника страхового ринку на 0,8 та ділення його на 20 % компаній, що функціонували в період, що досліджується).

На рис.1 наведено динаміку росту страхових платежів згідно розрахунку прогнозованої кількості договорів як середньої величини між мінімальною та максимальною величиною кількості договорів. Для оцінки потенціалу страховика наведено фактичні дані по страховому ринку за 2006 р. та розраховано відхилення прогнозних показників страхових внесків від фактичних. Значення відхилень показують значний нереалізований потенціал страховика при здійсненні страхування, зокрема по обов'язковому страхуванню фінансові можливості страховика нереалізовані більше ніж на 40 %, але прогнозований мінімальний рівень прибутковості досягнутий.

Розрахунок витрат страховика здійснюється в відповідності до наведених вище вимог і подано в табл. 2. Для порівняння наведено дані про рівень виплат, який зафіксовано на вітчизняному страховому ринку за 9-ть місяців 2006 р. Відхилення ринкового рівня виплат від нормативного показує значний потенціал страховиків в боротьбі за якість страхових послуг. Вказане обґрунтовується статистичними даними щодо мотивації по зверненню до страхових компаній. Мотивація у вітчиз-

няних споживачів формується по ряду чинників, одним із основних в яких є обслуговування страхувальників після страхових випадків, що проявляється в обсягах виплати та строках її здійснення. Низький рівень нормативу виплат для прогнозу був вибраний з урахуван-

ням реалій "перехідних" економік і його значення не відповідає закордонній практиці, де його значення може досягати 80 і більше відсотків. Та навіть при таких його значеннях реалії українського страхування показують значні відхилення.

Таблиця 1. Доходи від страхових операцій, тис. грн.

Види/ період страхування	Кількість договорів Кмін	Кількість договорів Кмак	Кількість договорів Ксерерне	Страховий тариф, %	Середня страхова сума	Середній страховий платіж	Страхові внески за квартал/рік	Страхові внески ринку	Відхилення прогнозу, %
1. Добровільне особисте страхування									
1 кв 2006 р.	759	2991	1875	2 %	50	1	1874,9	1797,8	4,3 %
2 кв 2006 р.	850	3412	2131	2 %	50	1	2131,4	1915,2	11,3 %
3 кв 2006 р.	923	3828	2375	2 %	60	1,2	2850,1	2089,8	36,4 %
4 кв 2006 р.	920	3818	2369	2 %	60	1,2	2842,9	2386,5	19,1 %
2007 р.	3493	14364	8928	2 %	70	1,4	12499,5		
2008 р.	3915	16241	10078	2 %	70	1,4	14109,1		
2. Добровільне майнове страхування									
1 кв 2006 р.	826	4729	2778	3 %	400	9,6	26665,1	21348,3	24,9 %
2 кв 2006 р.	921	5395	3158	3 %	400	9,6	30320,2	32778,2	-7,5 %
3 кв 2006 р.	1188	7262	4225	3 %	400	9,6	40561,1	34993,2	15,9 %
4 кв 2006 р.	1185	7244	4214	3 %	400	9,6	40458,9	36800,0	9,9 %
2007 р.	4675	28263	16469	3 %	600	10,8	177867,4		
2008 р.	5227	31957	18592	3 %	600	10,8	200794,8		
3. Добровільне страхування відповідальності									
1 кв 2006 р.	148	849	499	3 %	100	2,4	1197,2	1202,2	-0,4 %
2 кв 2006 р.	165	969	567	3 %	100	2,4	1361,3	1329,5	2,4 %
3 кв 2006 р.	213	1304	759	3 %	100	2,4	1821,1	1335,2	36,4 %
4 кв 2006 р.	213	1301	757	3 %	100	2,4	1816,5	1687,6	7,6 %
2007 р.	1050	6345	3697	3 %	120	2,16	7985,9		
2008 р.	1173	7174	4174	3 %	120	2,16	9015,3		
4. Обов'язкове недержавне страхування									
1 кв 2006 р.	500	2454	1477	1 %	200	2	2954,4	2696,6	9,6 %
2 кв 2006 р.	560	2800	1680	1 %	200	2	3359,8	2921,5	15,0 %
3 кв 2006 р.	727	3769	2248	1 %	200	2	4495,6	3135,2	43,4 %
4 кв 2006 р.	725	3759	2242	1 %	200	2	4484,3	3141,6	42,7 %
2007 р.	3213	16500	9856	1 %	200	2	19712,9		
2008 р.	3598	18657	11128	1 %	200	2	22255,2		

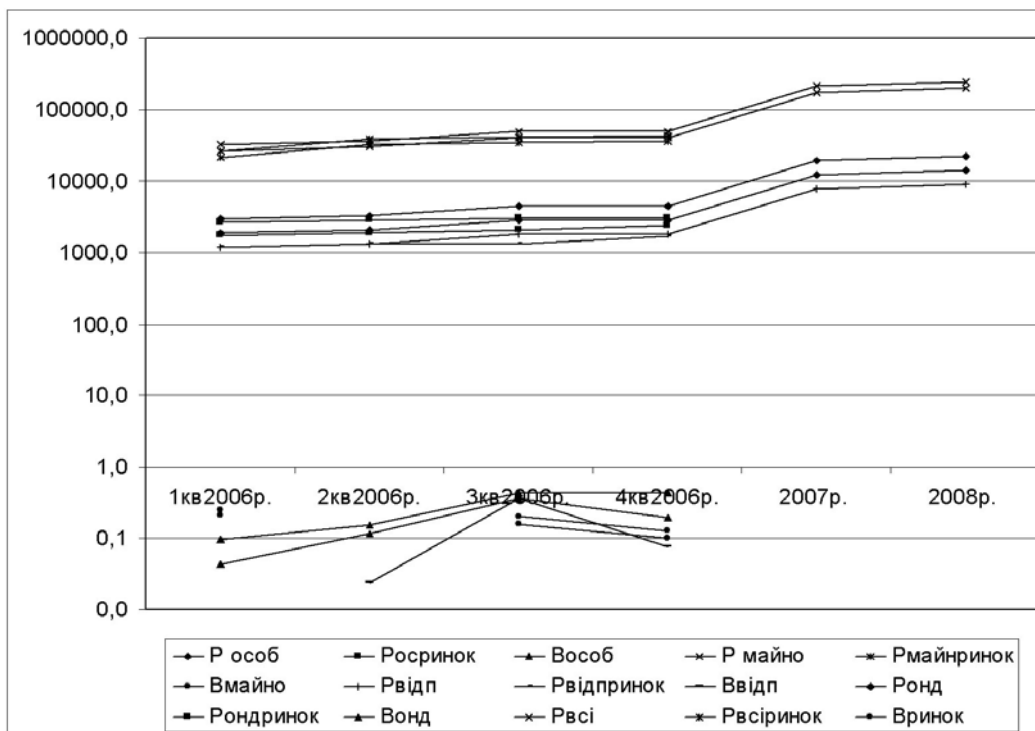

Рис. 1. Графік прогнозу страхових платежів впродовж 2006-2008 рр.

Таблиця 2. Витрати при здійсненні страхових операцій, тис. грн.

Види страхування	Норматив виплат за даним видом	Сума страхових виплат	Розмір технічних резервів	Витрати на проведення страхування	Розмір очікуваного прибутку	Розмір вільних резервів	Чистий прибуток	Розмір власних коштів
1. Добровільне особисте страхування								
1 кв 2006 р.	60 %*	1124,9	2534,7	468,7	-1058,2	0,0	0,0	181169,3
2 кв 2006 р.	60 %*	1278,8	2536,0	532,9	220,5	143,4	77,2	202514,0
3 кв 2006 р.	60 %*	1710,1	3672,0	712,5	477,7	310,5	167,2	271851,3
4 кв 2006 р.	60 %*	1705,7	4090,1	710,7	841,4	546,9	294,5	288033,9
2007 р.	60 %	7499,7	4687,3	3124,9	1171,8	761,7	410,1	325816,7
2008 р.	60 %	8465,5	5290,9	3527,3	1322,7	859,8	463,0	368188,6
*Довідково: рівень валових виплат по ринку особистого страхування за 9 міс.2006р склав 42 % [9]								
2. Добровільне майнове страхування								
1 кв 2006 р.	50 %*	13332,5	42838,4	5333,0	1999,9	1299,9	700,0	181169,3
2 кв 2006 р.	50 %*	15160,1	36089,4	6064,0	17676,9	11490,0	6186,9	202514,0
3 кв 2006 р.	50 %*	20280,5	52247,2	8112,2	13589,8	8833,3	4756,4	271851,3
4 кв 2006 р.	50 %*	20229,4	58204,7	8091,8	23940,1	15561,1	8379,1	288033,9
2007 р.	50 %	88933,7	66700,3	35573,5	33350,1	21677,6	11672,5	325816,7
2008 р.	50 %	100397,4	75298,0	40159,0	37649,0	24471,9	13177,2	368188,6
*Довідково: рівень валових виплат по ринку майнового страхування за 9 міс.2006р склав 14,40 % [9]								
3. Добровільне страхування відповідальності								
1 кв 2006 р.	50 %*	598,6	1923,4	299,3	-950,6	0,0	0,0	181169,3
2 кв 2006 р.	50 %*	680,7	1619,6	340,3	234,7	152,6	82,2	202514,0
3 кв 2006 р.	50 %*	910,6	2345,8	455,3	508,5	330,5	178,0	271851,3
4 кв 2006 р.	50 %*	908,3	2613,3	454,1	895,7	582,2	313,5	288033,9
2007 р.	50 %	3992,9	2994,7	1996,5	1247,8	811,1	436,7	325816,7
2008 р.	50 %	4507,6	3380,7	2253,8	1408,6	915,6	493,0	368188,6
*Довідково: рівень валових виплат по ринку страхування відповідальності за 9 міс.2006р склав 7,8 % [9]								
4. Обов'язкове недержавне страхування								
1 кв 2006 р.	55 %*	1624,9	4236,1	443,2	-1798,7	0,0	0,0	181169,3
2 кв 2006 р.	55 %*	1847,9	3997,0	504,0	695,1	451,8	243,3	202514,0
3 кв 2006 р.	55 %*	2472,6	5790,2	674,3	1505,9	978,8	527,1	271851,3
4 кв 2006 р.	55 %*	2466,3	6450,9	672,6	2652,9	1724,4	928,5	288033,9
2007 р.	55 %	10842,1	7392,3	2956,9	3696,2	2402,5	1293,7	325816,7
2008 р.	55 %	12240,3	8345,7	3338,3	4172,8	2712,3	1460,5	368188,6
*Довідково: рівень валових виплат по ринку обов'язкового недержавного страхування за 9 міс.2006р склав 17,2 % [9]								

Розрахунок прогнозу доходів і витрат (табл. 3) базується на вихідних даних розрахунків доходів від страхових операцій по всім видам страхування (див. табл.1) та витрат від цих операцій (див. табл.2). Доходи від розміщення активів включають доходи від розміщення страхових резервів та власних коштів. В складі витрат виокремлено змінні та постійні витрати, а результати росту доходів, витрат і фінансового результату (різниці між доходами та витратами) наведені на рис.2. Розрахунок

прогнозу доходів та витрат є необхідним, оскільки його показники використовуються для побудови окремих прогнозів по доходам і витратам від страхових операцій.

Проведене дослідження показало, що на сучасному страховому ринку України відбувається значна конкуренція на сегменті ринку страхувальників – підприємств. Для оцінки здійснення страхового менеджменту можливе використання засобів фінансового планування.

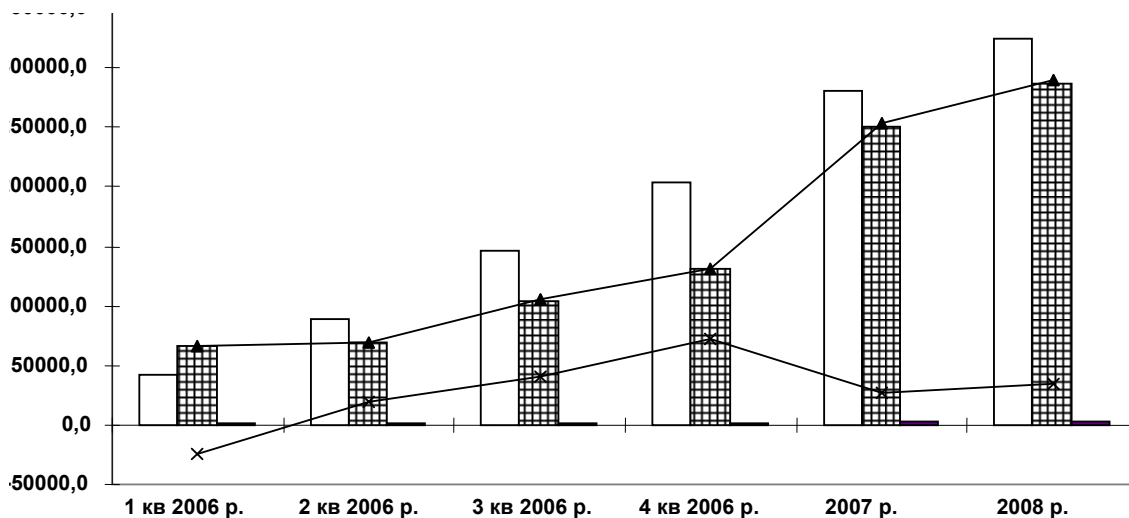

Рис. 2. Прогноз фінансового результату діяльності страховика

Таблиця 3. Прогноз доходів і витрат страховика

Склад доходів та витрат	1 кв 2006 р.	2 кв 2006 р.	3 кв 2006 р.	4 кв 2006 р.	2007 рік	2008 рік
ДОХОДИ						
Сукупна сума платежів	35646,0	76178,5	130402,0	184488,8	237778,5	268429,5
Новий капітал	0,0	5662,0	6296,1	8492,6	13554,2	19329,1
Доходи від розміщення активів	6291,1	6995,6	9436,2	10165,7	28993,6	36524,9
Інші доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ВСЬОГО ДОХОДІВ	41937,1	88836,2	146134,3	203147,0	280326,3	324283,5
ВИТРАТИ						
Страхові резерви,	57068,5	60928,6	81277,3	97949,0	117222,3	132333,0
тч технічні резерви	55768,6	48239,1	69845,4	77810,0	89166,9	100661,1
Страхові виплати	4576,5	9780,3	16741,9	23685,9	122110,5	137851,2
Коміс. винагор. за розміщ. полісів	3564,6	7617,9	13040,2	18448,9	23777,9	26842,9
Податки	1698,5	2984,9	4855,7	6551,2	10032,7	11705,4
Дивіденди	0,0	0,0	0,0	4246,3	4744,0	9664,5
Розрахунки з банком	41,9	88,8	146,1	203,1	280,3	324,3
Змінні витрати всього	65650,1	68711,0	104629,3	130945,5	250112,3	287049,4
Постійні витрати всього	598,0	598,0	598,0	598,0	2851,2	2960,4
ВСЬОГО ВИТРАТ	66248,1	69309,0	105227,3	131543,5	252963,5	290009,8
Фінансовий результат	-24311,0	19527,2	40907,0	71603,6	27362,8	34273,7

При заданій оптимізації фінансового прогнозу за критеріями прибутковості та платоспроможності страховика було одержано прогноз розвитку видів страхування. Порівняння прогнозних даних з даними діяльності за 2006 р. показало необхідність удосконалення заходів страхового менеджменту в напрямку формування збалансованого страхового портфелю та підвищення якості страхових продуктів, зокрема шляхом збільшення рівня страхових виплат.

Наявність інструменту побудови прогнозу дозволяє в майбутньому моделювати вплив на діяльність страховика різних факторів, зокрема оцінювати зміни в продуктивній стратегії (ріст обсягу та зміни структури страхових премій) чи стратегії управління ризиками (оптимізація страхових тарифів).

1. Базилевич В.Д. Страховий ринок України. – К.: Товариство "Знання", КОО, 1998. – 374с.
2. Залетов А.Н. Страхование в Украине / Под редакцией д.э.н. Слюсаренко О.О. – К.: Международная агенция "BeeZone", 2002. – 452с.
3. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку. – К.: КНЕУ, 2005. – 296с.
4. Охрімченко О.О. Страховий захист: менеджмент, маркетинг, економіка безпеки (туристичне підприємництво): Навч. посіб. – К.: Міжнародна агенція "BeeZone", 2005. – 416 с.
5. Мних М.В. Страхування в Україні: Сучасна теорія і практика: Підруч. – К.: Знання України, 2006. – 284 с.
6. Шумелда Я. Особливості конкуренції на страховому ринку України/Страхова справа. – 2007.-№2.- С.4-7.
7. Бігдаш В.Д. Напрямок економічного аналізу внутрішнього середовища вітчизняних страхових компаній/Збірн. наук. праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2007. –№ 17. – с.7-13.
8. Бігдаш В.Д. Особливості стратегічного планування діяльності вітчизняної страхової компанії // Вісник Хмельницького національного університету. – 2007. – №3, Т.2 (92). – с.13-17.
9. Страховий ринок України: підсумки 9 місяців 2006 р. // Страхова справа. – 2006. – №4. – с.26-43.

Надійшла до редколегії 10.06.08

К. Базилевич, канд. екон. наук, доц.

СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ЯК КВАЗІСУСПІЛЬНЕ БЛАГО

В статті розглядається взаємозв'язок добровільного страхування як такого, що тяжіє до приватного блага, обов'язкового страхування як такого, що тяжіє до суспільного блага та соціального страхування в їх єдності та суперечливому взаємозв'язку. Визначається значущість кожного з них для найбільш повного охоплення страховим захистом населення країни.

The article deals with an interrelation between voluntary insurance that takes aim at personal gains and compulsory insurance that aspires social advantage in their unity and contradictory correlation. Importance of each of the insurance kinds is shown as to the broadest insurance coverage of the population of a country.

Розгляд проблем і перспектив розвитку страхування потребує теоретичного осмислення ще одного аспекту, який донині залишається поза увагою науковців і практиків: приватним чи суспільним за своєю природою є економічне благо "страховий захист". Вирішення цього питання і має важливе значення для оптимального розподілу функцій захисту майнових інтересів між сектором домогосподарств, підприємницьким сектором та державою. Потреба в розумінні цієї проблеми важлива з огляду на те, що страхове законодавство України дає визначення страхування як виду "цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами, страхових платежів (внесків, премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1; 2]. Саме цивільно-правовий аспект страхової діяльності виокремлює В.В.Мачуський [2; 160-163], розглядаючи інші визначен-

ня як альтернативні. Звісно, ніхто не стане заперечувати, що страхова діяльність є різновидом цивільно-правових відносин. Головним аргументом на користь цієї позиції можна вважати те, що купівля-продаж продукту (послуги) "страховий захист" відбувається шляхом укладання угоди (договору страхування), який теж чітко регламентується нормами права та законами країни. Але це тільки один бік справи. Купувати чи не купувати страховий поліс, приймати чи не приймати до страхування певний ризик вирішує не тільки право та закон, а й економічний інтерес. Саме з позицій економічних інтересів пропонується розглянути проблему страхового захисту в цій статті. У зв'язку з тим, що існує загальнодержавне соціальне страхування, яке не регламентується Законом України "Про страхування", а також обов'язкове державне і приватне страхування та добровільне приватне страхування, які регламентуються Законом України "Про страхування", виникає потреба зрозуміти, які об'єктивні чинники спонукають співіснування цих форм страхування, чим визначається кіль-